

SADRŽAJ

UVOD U GRAĐANSKO PRAVO

ODELJAK PRVI: POJAM, PREDMET, SISTEMATIKA, METOD

I IZVORI GRAĐANSKOG PRAVA 13

I. IZRAZI – PRIVATNO, GRAĐANSKO, IMOVINSKO I CIVILNO PRAVO 13

II. SISTEMATIKA GRAĐANSKOG PRAVA 13

III. METOD GRAĐANSKOG PRAVA I NAČELA REGULISANJA 14

IV. IZVORI GRAĐANSKOG PRAVA 18

ODELJAK DRUGI: SUBJEKTI GRAĐANSKOPRAVNOG ODNOSA 23

I. POJAM SUBJEKTA (LICA) 23

II. FIZIČKA LICA 23

1. Pravna sposobnost fizičkih lica 23

2. Poslovna sposobnost fizičkih lica 26

3. Deliktna sposobnost fizičkih lica 31

4. Atributi fizičkih lica 32

III. PRAVNA LICA 34

1. Pojam pravnog lica 34

2. Organizacije sa svojstvom pravnog lica 34

3. Pravno lice i njegovi osnivači i učesnici 34

4. Funkcija pravnog lica 35

5. Podele pravnih lica 35

6. Osnovna obeležja pravnog lica 41

7. Pravna, poslovna i deliktna sposobnost pravnog lica 44

ODELJAK TREĆI: GRAĐANSKOPRAVNI ODNOS 45

I. POJAM I SADRŽAJ GRAĐANSKOPRAVNOG ODNOSA 45

II. ČINJENICE I GRAĐANSKOPRAVNI ODNOS 45

III. SUBJEKTIVNA GRAĐANSKA PRAVA

(ZAHTEV, PRAVNA MOĆ, PRAVNO STANJE, PRAVNI STATUS). 50

IV. PODELA SUBJEKTIVNIH GRAĐANSKIH PRAVA 52

1. Apsolutna prava 52

2. Relativna (obligaciona) prava 67

3. Imovinska i neimovinska građanska prava 68

4. Prenosiva i neprenosiva prava 68

V. IMOVINA	69
1. Pojam i sadržina imovine	69
2. Obeležja imovine	69
VI. OBJEKTI GRAĐANSKOG PRAVA	71
1. Stvari	71
2. Radnje	72
3. Lična prava	73
4. Intelektualna prava	73
ODELJAK ČETVRTI: PRAVNI POSLOVI	74
I. POJAM PRAVNOG POSLA	74
1. Uopšte o nastanku pravnog posla	74
2. Unutrašnja i izjavljena volja	74
3. Načini izražavanja volje	74
4. Obeležja volje, predmet i kauza (osnov)	75
II. PODELA PRAVNIH POSLOVA	75
1. Jednostrani, dvostrani i višestranu pravni poslovi	76
2. Pravni poslovi među živima (inter vivos) i pravni poslovi za slučaj smrti (mortis causa)	76
3. Teretni (onerozni) i dobročini (lukrativni) pravni poslovi	77
4. Formalni i neformalni pravni posao	77
5. Kauzalni i apstraktni pravni poslovi	77
6. Dvostrani pravni poslovi (ugovori)	77
7. Konsensualni i realni ugovori	78
III. SASTOJCI PRAVNOG POSLA	78
IV. MODIFIKACIJA PRAVNIH POSLOVA	79
1. Uslov	79
2. Rok	82
3. Nalog	84
V. FORMA PRAVNIH POSLOVA	84
ODELJAK PETI: ZASTUPANJE	86
I. POJAM I DEJSTVO	86
II. RAZGRANIČENJE	86
III. VRSTE ZASTUPANJA	87
1. Zakonsko zastupanje	87
2. Zastupanje na osnovu odluke državnog organa	88
3. Zastupanje na osnovu izjave volje zastupanog	88
ODELJAK ŠESTI: NEVAŽEĆI PRAVNI POSLOVI	93
I. NIŠTAVI PRAVNI POSLOVI	93
1. Pojam	93
2. Posledice ništavosti	94
3. Konvalidacija	94

4. Konverzija	95
5. Delimična ništavost	95
6. Isticanje ništavosti	95
7. Pojedini ništavi pravni poslovi	96
II. RUŠLJIVI PRAVNI POSLOVI	98
1. Pojam. Razgraničenje	98
2. Razlozi rušljivosti	98
ODELJAK SEDMI: ZLOUPOTREBA PRAVA	104
I. POJAM	104
II. TEORIJE ZLOUPOTREBE PRAVA	104
III. ODRAZ TEORIJA U NAŠEM PRAVU	105
ODELJAK OSMI: DEJSTVO PROTEKA VREMENA NA GRAĐANSKA PRAVA	105
I. ZASTARELOST	105
1. Pojam	105
2. Početak toka, nastupanje i dejstva zastarelosti	106
3. Opšti i posebni rokovi zastarelosti	106
4. Zastoj zastarevanja	107
5. Prekid zastarevanja	108
6. Prava koja ne zastarevaju	109
II. PREKLUZIJA	110
III. ODRŽAJ	110
IV. PRAVA KOJA TRAJU ZAKONOM ODREĐENO VREME	111
ODELJAK DEVETI: VRŠENJE I ZAŠTITA SUBJEKTIVNIH PRAVA	111
1. Povreda prava	112
2. Zaštita prava	112
3. Vansudska zaštita (samozaštita)	112
4. Pretpostavke za samozaštitu	112
5. Sudska zaštita	114
ODELJAK DESETI: STICANJE I PRESTANAK GRAĐANSKIH PRAVA	116
I. PRENOŠENJE I STICANJE GRAĐANSKIH PRAVA	116
1. Derivatívno (izvedeno) sticanje	116
2. Originarno sticanje	117
3. Translativan prenos	117
4. Konstitutivan prenos	118
5. Subrogacija	118
II. PRESTANAK GRAĐANSKIH PRAVA	119

STVARNO PRAVO

ODELJAK PRVI: UVOD	120
I. POJAM I OBELEŽJA STVARNOG PRAVA	120
1. Objektivno i subjektivno stvarno pravo	120
2. Načela regulisanja stvarnog prava	120
II. PODELA STVARNIH PRAVA	122
III. POJAM I PODELA STVARI	124
1. Pojam stvari. Opravdanje podele stvari	124
2. Stvari u prometu (res in commercio)	125
i van prometa (res extra commercium)	125
3. Pokretne stvari (res mobiles)	126
i nepokretne stvari (res immobiles)	126
4. Individualno određene stvari i stvari određene po rodu	127
5. Zamenljive i nezamenljive stvari	128
6. Potrošne i nepotrošne stvari	128
7. Deljive i nedeljive stvari	129
8. Proste (jednostavne) stvari i složene (sastavljene) stvari	129
9. Pripadak	130
10. Plodovi (fructus)	130
11. Zbirna stvar (universitas rerum)	131
12. Novac i procena vrednosti stvari	132
ODELJAK DRUGI: DRŽAVINA	133
I. POJAM DRŽAVINE. DETENCIJA	133
II. SUBJEKTIVNO I OBJEKTIVNO SHVATANJE DRŽAVINE	133
III. SUBJEKTI DRŽAVINE	134
IV. PREDMET DRŽAVINE	134
V. VRSTE (OBLICI) DRŽAVINE	135
1. Državina stvari i državina prava	135
2. Isključiva (individualna) državina i sudržavina	135
3. Zakonita i nezakonita državina	136
4. Savesna i nesavesna državina	136
5. Prava (istinita) i manljiva (neistinita) državina	137
6. Neposredna i posredna državina	138
7. Tabularna državina	138
8. Naslednička državina	138
VI. PRIBAVLJANJE I GUBITAK DRŽAVINE	139
VII. ZAŠTITA DRŽAVINE	140
1. Uopšte	140
2. Samopomoć	140
3. Sudska zaštita	141
ODELJAK TREĆI: PRAVO SVOJINE	142
I. UOPŠTE O SVOJINI	142

II. PREOBRAŽAJ INDIVIDUALNE SVOJINE	142
III. KOLEKTIVNA SVOJINA U SOCIJALISTIČKIM ZEMLJAMA	143
I POVRATAK INDIVIDUALNOJ SVOJINI	143
IV. SADRŽINA INDIVIDUALNOG PRAVA SVOJINE	143
V. OBELEŽJA PRAVA SVOJINE	144
VI. OGRANIČENJA PRAVA SVOJINE	145
1. Uopšte	145
2. Zabrana zloupotrebe prava svojine	146
3. Susedsko pravo	146
4. Ograničenja prava svojine u društvenom interesu	148
ODELJAK ČETVRTI: STICANJE PRAVA SVOJINE	151
I. OSNOVI STICANJE PRAVA SVOJINE	151
1. Derivativno sticanje prava svojine (na osnovu pravnog posla)	151
2. Originarno sticanje prava svojine	154
3. Sticanje na osnovu odluke državnog organa	154
4. Sticanje nasleđivanjem i ostavljanjem legata	155
II. NAČIN STICANJA PRAVA SVOJINE	155
1. Način sticanja nepokretnosti	155
2. Način sticanja pokretnih stvari	156
3. Sticanje prava svojine na pokretnoj stvari slučajju višestrukog otuđenja	160
III. NAJČEŠĆI SLUČAJEVI ORIGINARNOG STICANJA PRAVA SVOJINE	160
1. Sjedinjenje – spajanje (adjunctio) i mešanje (comixio)	161
3. Građenje na tuđem zemljištu	162
4. Sejanje na tuđem zemljištu	164
5. Sađenje na tuđem zemljištu	164
6. Odron zemlje. Nanos (alluvio)	164
7. Novo rečno ostrvo	165
8. Napušteno rečno korito	165
9. Sticanje svojine odvajanjem plodova	165
10. Održaj	166
11. Sticanje svojine od nevlasnika	168
12. Prisvojenje (okupacija – occupatio)	169
13. Nalaz izgubljene tuđe stvari	170
14. Nalaz skrivenog blaga	170
15. Eksproprijacija	172
16. Komasacija	174
17. Prisvajanje životinja i riba	175
IV. NACIONALIZACIJA I DRUGI NAČINI ODUZIMANJA STVARI I PRAVA	175
1. Agrarna reforma	176
2. Konfiskacija i sekvistar	178

3. Nacionalizacija privatnih preduzeća, najamnih zgrada i građevinskog zemljišta	179
V. VRAĆANJE (RESTITUCIJA) ODUZETIH STVARI I PRAVA OBEŠTEĆENJE	180
ODELJAK PETI: ZAŠTITA I PRESTANAK PRAVA SVOJINE	184
I. ZAŠTITA PRAVA SVOJINE	184
1. Reivindikaciona tužba (actio rei vindicatio)	185
2. Publicijanska tužba (actio publiciana)	185
3. Negatorna tužba (actio negatoria) – tužba zbog uznemiravanja	186
II. PRESTANAK PRAVA SVOJINE	187
ODELJAK ŠESTI: SUSVOJINA (CONDOMINIUM)	188
I. POJAM	188
II. VRŠENJE SUSVOJINE	189
2. Ovlašćenja suvlasnika da raspolaže sa stvari	189
3. Upravljanje stvarju	192
ODELJAK SEDMI: ZAJEDNIČKA SVOJINA	195
I. POJAM	195
II. RAZGRANIČENJE	195
III. UDEO ZAJEDNIČARA U ZAJEDNIČKOJ SVOJINI	196
IV. OVLAŠĆENJA ZAJEDNIČARA	197
V. OBAVEZE ZAJEDNIČARA	197
VI. UPRAVLJANJE I RASPOLAGANJE STVARJU	198
ODELJAK OSMI: ETAŽNA SVOJINA	201
I. POJAM, OBJEKAT I STICANJE ETAŽNE SVOJINE	201
II. PRETVARANJE PRAVA TRAJNOG KORIŠĆENJA NA ZEMLJIŠTU U PRAVO SUSVOJINE ETAŽNOG VLASNIKA	202
III. PRAVA ETAŽNOG VLASNIKA	202
IV. PRESTANAK ETAŽNE SVOJINE	204
ODELJAK DEVETI: JAVNA SVOJINA	205
I. UOPŠTE	205
II. JAVNA SVOJINA I OPŠTA DOBRA	205
1. Prirodna bogatstva	206
2. Dobra od opšteg interesa	207
3. Dobra u opštoj upotrebi	207
4. Stvari koje koriste organi i organizacije	208
5. Druge stvari i imovinska prava	209
IV. IMAOCI PRAVA JAVNE SVOJINE	209
V. IMAOCI PRAVA KORIŠĆENJA STVARI U JAVNOJ SVOJINI	210
VI. UPIS PRAVA JAVNE SVOJINE I PRAVA KORIŠĆENJA	211

VII. POSEBAN PRAVNI REŽIM STVARI U JAVNOJ SVOJINI	211
VIII. KONCESIJA NA JAVNOJ SVOJINI	212
IX. ZAŠTITA JAVNE SVOJINE	212
X. DRUŠTVENA SVOJINA	213
ODELJAK DESETI: PRAVA NA IZGRAĐENOM GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU	213
I. PRAVNO RAZDVAJANJE ZEMLJIŠTA I ZGRADE. NPUŠTANJE PRINCIPA SUPERFICIES SOLO CEDIT. IZUZECI	213
II. ZAKON O PLANIRANJU I IZGRADNJI IZ 2003. I PRAVNO RAZDVAJANJE ZEMLJIŠTA I ZGRADE	214
III. PRETVARANJE PRAVA KORIŠĆENJA U PRAVO SVOJINE PO ZAKONU O PLANIRANJU I IZGRADNJI IZ 2009. GODINE	214
1. Pretvaranje prava korišćenja u pravo svojine na građevinskom zemljištu bez naknade	215
2. Pretvaranje prava korišćenja u pravo svojine na građevinskom zemljištu uz naknadu	218
ODELJAK JEDANAESTI: STVARNA PRAVA NA TUĐOJ STVARI	219
I. POJAM I PODELA	219
II. PRAVO SLUŽBENOSTI	219
1. Pojam	219
2. Načela prava službenosti	220
3. Vrste službenosti	222
4. Subjekti i objekti službenosti	225
5. Sticanje i osnivanje prava službenosti	226
6. Stvarne službenosti	226
7. Lične službenosti	230
8. Zaštita službenosti	237
9. Prestanak službenosti	239
10. Specifičnosti prestanka ličnih službenosti	240
III. ZALOŽNO PRAVO	241
1. Založnopravni odnos	241
2. Založno pravo i pravo zadržavanja	242
3. Vrste založnog prava	243
4. Načela založnog prava	244
5. Založno pravo na nepokretnim stvarima (hipoteka)	248
6. Pravo zaloge na pokretnim stvarima	260
7. Regstarsko založno pravo (hipoteka na pokretnoj stvari)	266
IV. REALNI (STVARNI) TERETI	269
1. Pojam	269
2. Razgraničenje	270
3. Vrste i sadržina realnog tereta	271
4. Osnivanje, zaštita, prestanak i ukidanje realnih tereta	272

ODELJAK DVANAESTI: ZEMLJIŠNI REGISTRI	273
I. POJAM I FUNKCIJA ZEMLJIŠNIH REGISTARA	273
II. OSNOVNI SISTEMI ZEMLJIŠNIH REGISTARA	273
III. ZEMLJIŠNI REGISTRI U NAŠEM PRAVU	274
IV. ZEMLJIŠNE KNJIGE.	274
1. Uopšte	274
2. Glavna knjiga	274
3. Zbirka isprava	275
4. Katastarski planovi.	275
5. Pomoćni registri	275
V. NAČELA ZEMLJIŠNIH REGISTARA	276
1. Načelo stvarnosti i određenosti	276
2. Načelo sticanja stvarnih prava upisom	276
3. Načelo knjižnog prethodnika	276
4. Načelo javnosti	277
5. Načelo poverenja u zemljišne registre	277
6. Načelo prioriteta (prvenstva)	277
7. Načelo legaliteta (zakonitosti) upisa	278
VI. POSEBNA NAČELA KATASTRA NEPOKRETNOSTI.	278
VII. PREUZIMANJE ZEMLJIŠNE KNJIGE I DRUGIH REGISTARA. OSNIVANJE KATASTRA NEPOKRETNOSTI.	279
VIII. UPIS PRAVA SVOJINE NA OSNOVU ZEMLJIŠNE KNJIGE, KNJIGE TAPLIJA I INTABULACIONE KNJIGE.	280
IX. JAVNO IZLAGANJE PODATAKA O NEPOKRETNOSTI I NJIHOV KONAČAN UPIS.	280
X. UPIS U KATASTAR NEPOKRETNOSTI.	281
1. Uopšte. Predmet i osnov upisa.	281
2. Vrste upisa u katastar nepokretnosti	282
XI. TAPILJSKI SISTEM	284
1. Uopšte	284
2. Tapija	284